

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetéseket és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyitlér sera 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A balközépi zürzavar legujabb stadiuma.

Szabadka okt. 10.

III.

Előbbi cikkeinkben azt mondtuk: hogy Mocsári Ghyezy nyilatkozatát bírálván, a főbb kérdésekre nem nyilatkozott.

Ezt csupán első cikkére értők M. urnak, mert a másodikban már több pozitív nyilatkozat van, melyek azonban nem mutatnak arra, mintha egyszersmind Ghyezyt megegyeztetni igyekezett volna.

„Mocsáry csudálkozik Ghyezy azon fejtegetésén, melyben „természetesnek“ mondja s így menti a jobboldal merev magatartását s azon eljárását, hogy a szabadelvű reformoknak is fölébe helyezi az 1867-i kiegyezést nem mint saját létének alapját, hanem mivel az ország jólétének és fennállásának föltételül tekinti azt... minél fogva a Deákpárt megtesz mindent, a mi tehetségében van, ezen kiegyezésnek fentartására.

Ghyezy ezen állítására Mocsáry így kiált fel: „tisztelt becsület a Deákpártnak, de azt, hogy minden „nem törvényes“ eszközökkel is fentartsák uralkodásukat, „természetesnek“ azaz jogosnak nem találhatja.”

A reformhaladást gátló reactionarius elemekből legalább is van annyi a Tisza pártján, mint a Deákén, de vajjon ezekért akadályozza-e Tisza a szabadelvű reformokat? vagy tán Deák miattok letér az igazság útjáról? Ezt ha mondják se hiszi el senki.

Kérjük Mocsáryt: ha hogy eme tévhitel lenne elterve, concret esetekben bizonyítsa be a világnak, hogy a Deákpárt kevésbé liberalis kevésbé bölcs a hazai viszonyok felfogása s ezekhez alkalmazkodásában, midőn a törvényeket többségénél fogva megszavazza: ha meggyőződésük öszinteségén mi nem kételkedünk, jogunk van tőlük is hasonlót kívánni.

Mocsáry így szól: az 1867-ki kiegyezés iránti meggyőződésünkért nem rakja le fegyverét lábainkhoz, mert — ugymond — nem tartat bennünket csalhatlanoknak, s így ne is erőszakoljuk pártját boldoggá lenni, miután ezen erőszakot a nemzet úgy is lerázná magáról.”

Ha erőszakra volna szó, ismét igazat adnánk Mocsáry urnak, de hiszen maga mondja: „az alkotmányosság azt követeli, hogy legyen meg a valódi többség akarata; mert a pártok váltakozó uralkodása soha sem következhet be békés uton más elmélet szerint, hanem a miniszter-válságokat forradalmaknak kellene helyettesíteniök.”

Hát kérjük M. urat: a Deákpárt nem képviseli a valódi többséget, mely a nemzet színét-javát, intelligenciájának, vagyonos osztályának $\frac{1}{10}$ -ed részét foglalja magában, és az országgyűlésen is 400 szavazat közt 100 szavazattöbbséggel rendelkezik?

Magyarazza meg nekünk: minő joggal képviselje inkább a legnagyobb részt kis háztelkesek, vagyontalan iparosok, nemzetiségi tulajdokok, s mindenféle maszlaggal, üres ígéretekkel elbódított szűrés, mándlis atyafiak votumából

kikerült bal és szélbali követek többsége a nemzet akarát?

Ha csak a jobbára üres számokat és fejeket nem tekinti egy nemzet akarátának kipuhatólására alkalmasnak, vagyis, ha az „universelle suffrage-t“ viszonyaink közt is alkalmazhatónak vélvén, az ezen egyetemes voksolásból kikerült nemzeti akaratot inkább respectalándónak tartja, mint azt. István tanácsát, ki Imre fiának a nemzet előkelői, jobbjai tanácsa utáni indulását ajánlá — akkor felfogjuk, hogy Mocsáry szerint, a Deákpárt nem a valódi többség képviselője, s midőn mégis érvényesíti akarátát, ez nála „nem egyéb, mint egy uralkodó factio eszökönössége.“ Mocsáry mondja ezt. Ámde ezen factiónak nevezett tisztességes párt nélkül, vajjon Mocsáry ur bal- és szélső-balpártjával mitéle erejét képezné a nemzetnek? Lenne-e az ország, a nemzet általok az ma: a mi valóban? e kérdésekre kérünk feleletet Mocsáry urtól, s ha ezekre megnyugtatólag felelend, lehet, hogy akkor mi is elismerendjük pártja kormányképességét.

Addig azonban minket ki nem elégíthetnek az efféle frázisok: „Akar-e nemzet lenni, akar-e állam lenni, akar-e önálló lenni a magyar és Magyarország? tarthat-e jogot nemzeti létre s utóvégre akarjon-e vagy ne akarjon — erre feleletet, Mocsáry ur szerint — erre engedélyt nem vár, nem kér a nemzet egyiküktől sem, mert egyedül keble Istenétől vesz rá sugallatot; s tovább így folytatja: „ha Ghyezy töprenkedik a haza sorsa fölött, ő másként itéli meg a helyzet követelményeit, ő hisz, ő remél. Ghyezytől elvárja, hogy őt tanítsa, segítse, igazítsa utba; a mi pedig nála (Ghyezy-nél) hiányzik, a jövő iránti bizalomban, hitben és erélyben: azt majd ő és pártja fogja kipótolni.”

Tehát Mocsáry a tanítást, segítést, utbaigazítást várja Ghyezytől, de ha ez mindezt cselekszi: Mocsáry ezt el nem fogadja; mert ő neki és pártjának más hite, más bizalma, más erélye van.

Mi haszna van ily körülmények közt a tanácsnak, segélynek, utbaigazításnak, ha nincs ki azt kövesse, részünkről ugyan nem látjuk be; de meglehet Mocsáryt és pártját csupán hite, csupán bizalma, csupán erélye is egy ország megmentésére képesíti, mert különben nem mondogatná annyi változtatban: akarunk-e nemzet, akarunk-e állam, akarunk-e önálló Magyarország lenni; akarunk-e végre akarni? sat.

Hát hogyan akarnók mindezt? de hát lehetünk-e annyira önállók, mint ezt Mocsáry ur képzelet? ez a kérdés erre nem olvasunk Mocsáry-nál egyebet, minthogy ő bizik, hogy ő hisz és pedig erélyesen.

Ha csak a bizalom, hit és erély elégséges volna mindannak előállítására, mit az ember akar, bizony már azóta mi is különálló nagyhatalommá tettük volna Magyarországot; de hát a viszonyok erősebbek nálunknál, s miután Ausztria tőszomszédunk, melynek természetes határai a mi határaink védelmét szintegy kiegészítik, s melynek hason érdeke, hasonló ereje s reánk s egymásra lett utalása védelmi, élelmi s egyéb czikkeken századok óta a természet által disponáltak: mi nem

látjuk be az absolut personal-unio lehetőségét anélkül, hogy a két állam közt a közös érdekű ügyek intézése tekintetéből siralmas összeütkezésre ne kerüljön a dolog.

A hatalmak unioját kelle praeci-zirozni. Ez történt meg a kiegyezésben s oly bölcs megosztással, hogy ha másutt is a dualismus formájával két külön államot és nemzetet egyenjogulag, szorosban szövethetett kényszerülnek: a mi 67-iki kiegyezésünk lesz a chablon, melyet minden státus-férfi csak lemásolni s alkalmazni lesz hivatva.

Valóban, a példa meg van adva, s a personal-unio hívei a közös érdekű ügyek mikénti kezelése iránt még semmikép nem nyilatkoztak; nincs okunk tehát a kiegyezés módozataitól megválni mindaddig, míg azoknál ok észszerűbbet sikerre kilátással nem ajánlhatnak.

Magyarország ma nincs többé oly viszonyok közt mint volt az Árpádok, a vegyes-házbóli királyok s kezdetben a Habsburgok alatt is; észszerűleg tehát nem is követelhet oly állást mint a milyent akkor elfoglalt, ép azért, mivel időközben más hatalmi és szomszédi viszonyok közé jutott. Akkor a szomszéd orosz és porosz óriások nem állottak oldalunk mellett — azután Ausztria — most nem oly veszélyes, hogy a véle szövethetés kellő önállóságunkat veszélyeztesse.

A szomszédi viszonyok határozták meg tehát politikánkat, s ha ebben bölcsen eljárva, magunkról és Ausztriáról egyaránt gondolkozunk s ezzel mindkettőnk biztonságát lehetőleg elemozditottuk, gondolom azon utra tértünk, melyen a Mocsáry-féle álomlátások delibábjait, könnyű felismerni.

Vajha úgy volna! Mert: ki a multban él, nem élhet a jövőnek, s ki a jelent megveti, nem éli a politika exigenciáinak, hanem phantomjainak, melyek után reális nemzet nem indulhat a nélkül, hogy végveszélybe ne döntse önönmagát.

Antunovits József.

Legujabb táviratok.

Bécs, oct. 14. A királyné holnapután délután érkezik ide Ischlből. Gr. Schweinitz tegnapelőtt több heti szabadsági utra ment és útját egyenesen Angliába vevé.

Madrid, oct. 12. A ferroli felkelők két kísérletet tettek egy kir. fregat elvételére, azonban visszaverettek. Három hadihajó ment el, hogy a felkelők kirohanását meggátolja.

Madrid, oct. 13. Ferroli hivatalos jelentések azt állítják, hogy a fölkelők közt anarchia uralkodik, azok az élelmezési raktáraikat feltörték és a vörös zászlót tűzték ki. A mult éjjel nyugalom uralkodott az arzenalban. A támadásra rendelt csapatok holnap érkeznek meg.

Bukarest, oct. 14. Ismét hírek keringnek kabinet-válságról.

Berlin, oct. 14. A „Kr. Ztg.“ jelenti hogy a társadalmi kérdésekre vonatkozó tárgyalások Ausztriával valószínűleg még e hó folytán megkezdődnek.

Berlin, oct. 14. A „Nordd. Ztg.“ megegyeztet azon hirt, mintha Bismark a maga szabadság

idejét egészségi tekintetéből még egy negyed évre kérte volna meghosszabbítani.

Mint New-Yorkból 11-ről távirják, Grant elnök november 28-át jelölé ki a hátaima-ünnepegy megőrtására. Az ujon kinevezett columbiai követ elfogadásakor az elnök azt mondá, hogy Amerikának érdekében áll ápolni a barátságos viszonyokat a columbiai köztársasággal, mely két tengernek öre.

Országgyűlés.

A főrendiház okt. 14-iki ülése.

Elnök: Majláth György. Jegyzők: gr. Zichy Ferraris Viktor, ögróf Pallavicini Ede.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Lónyay Menyhért, Tisza László, Kerkápoly Károly miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették.

Elnök jelenti, hogy a feliratot ő Felsőge legkegyelmesebben elfogadta.

A horvát ügyekben kiküldött országos bizottság tagjai megválasztatnak.

Az alsó háztól átküldött s szentesített törvények felolvasatnak.

Napirend, a soprony-pozsony-lundenburgi, továbbá a győr-soprony-ebenfurti és végre a vojtek-bogsáni vasut kiépítéséről szóló törvényjavaslatok tárgyalása.

Gróf Keglevich István, a két előbbi törvényjavaslatot külön, az utóbbit szintén külön kívánja tárgyalatni.

Különbséget tesz azon vasutak közt, melyek 30 évi adó elengedést és belyogmentességet kívánnak, azoktól melyek ezt nem kérik, csupán az államségélyezést veszik igénybe. Kötelessége az államnak felügyelni, hogy az ily vállalkozások reális alappal bírjanak, nehogy a részvények a pénzpiacra káros hatással legyenek, az ország hitelét veszélyeztessék. Tekintetbe kell venni, mi által érdemi meg a vállalat a 30—40 évi adómentességet. — A kérdésben forgó vasuti törvényjavaslatok úgy terjesztettek a törvényhozás elé, hogy a tervezett vonalak észszerűségéről a törvényhozás tagjai meggyőződést nem szerezhettek. A győr-soprony-ebenfurti vasut ellen általánosságban nincs kifogása s csupán azt jegyzi meg, hogy az építkezési töké magásra van számítva. A soprony-pozsony lundenburgi vonalra nem látja be, mik azon okok, melyek e vonal pártolót arra birták, hogy annak kiépítését sürgetessék, és nem hiszi, hogy e vonal oly forgalmat ragadjon magához, hogy egy első rendű vasutnak nyújtandó kamatbiztosítéket megérdemlén. Kijelenti, hogy addig a budgetet részéről meg nem szavazza, míg törvény nem alkotatik, mely a észszerűtlen vasutak építését lehetlenné tegye. Végül indítványt ad be egy oly törvény megalkotása iránt, melyben kimondatnának az alapelvek, a melyek szerint jövőben minden vaspályának, legyen az állam vagy magánosok által kezdeményezve, építtetnie kell.

Gróf Andrassy Gyula külügyminister beszéde az osztrák delegatíóban.

Uraim! a vita nagyon előre haladt stadiumában tartózkodhatnám s nagy kedvem is lett volna a nélkül szólni oly kérdésben, mely nem közvetlenül ressortomba vág, hogy türelmüket vegyem igénybe. Mégis igénybe kell vennem türelmüket és pedig először, mert az általános és részben a részletes vitában nemcsak egy, hanem mindkét oldalról oly érvek idéztettek, melyeket én olyan indokokul, melyek engem meggyőződésemre vezettek, el nem fogadhatok; másodsor, mert a t. előadó dr. Giskra ő excellenciája azt is felemlítette, hogy én a bizottmányban kijelentettem volna, hogy kizárólag

a hadügyminis-ter meggyőződéséről vezettetve, s csak az általa kimutatott számlát követve, magamat az ő előterjesztésével solidarisan mondottam volna. Dr. Herbst excellenciája tegnap egy beszédében, mely idézetekkel azokból, miket az előbbi és mostani honvédelmi miniszterek mondtak, a hadügyminis-terium indoklásából vett idézetekkel, egyes részletekkel és elvi kérdésekkel tömve van, a gaudiusi csomó egy nemét alkotja, melyet megoldani ő excellenciájának kitűnő szóloki tehetsége természetesen még nehezebbé tesz.

Ennek következménye az, hogy sokakra, és megvalloam reám ne ez is, a helyzet olynemű volt, hogy a legtöbben, és azok, kik nem bírnak azon mesterséggel, hogy a költségvetést úgy csoportosítsák és skizárizsák, úgy szólván az erőtől nem látták a faktóit. Én tehát a kértést azon egyszerű alakba akarám hozni, hogy minden laikusnak is megengedi, hogy róla tiszta képet alkossanak magának. Azt hiszem, a tény és egyszerűen követke ő: A hadügyminis-ter ur az ő meggyőződéséről vezettetve, melyet saját hádseregünkkel nyert és abból, melyet benne a legújabb hadi események kellettek, azt kívánja, hogy a századok létállománya 40 emberre emeltesse, hogy a 3 éves szolgálati idő felhasználásával a hadsereg harezkepessebbé, jobban begyakoroltta s az idegen hadseregekkel jobban egyrangba helyezhető legyen.

Hogy a t. delegáció erről teljes ítéletet szerezhessen, azt hiszem, három kérdést kell tekintetbe venni.

Először: Valószínű-e, hogy a három éves szolgálati idő, ha életbeléptethető, a hadsereg katonai értékét, harezkepessebbé és gyakorolttságot emelheti s azt a többi hadseregekkel egyrangúvá teendi?

Másodszor: Olyanok-e az európai viszonyok, hogy ezen meggyőződés dacára nekünk, a nélkül, hogy elővigyázatlanok lennénk, lehetségessé valik e rendszabályt mellőzni?

Harmadszor: Olyanok-e a monarchia mindkét felének pénzviszonyai, hogy ez új adózatokat elviselhetik a nélkül, hogy a hitelt, az állam nervusát bizonyos irányban halálos csapással sújtánák? Mindhárom kérdésre oly röviden fogok felelni, a mint csak tehetem.

A mi az első illeti, a hadügyminis-ter ur, meggyőződése szerint, az egész képet világosan, nyíltan és híven visszatükröző előadásával teljesen meggyőződöttem arról, hogy a három éves szolgálat szükséges. Ha a védtörvényt nézem, védtörvényünk 3 évi szolgálatot határoz a rendes hadseregben, het évet a tartalékban, két évet a honvédségben, összesen 12 évet; ebből a csapatok begyakorlásiára mindenestre csak az első 3 év számítható, mert a többiek hátré időben a katonakötelesség teljesítésére, békeidőben pedig legfőképpen arra szánják, hogy a katonák a tanultakat el ne feledjék.

Ha tehát azt mondom, hogy minden más európai államban, hol nagy hadseregek léteznek, mint az idézetelt, Franciaországban 5, Olaszországban 8, Németországban 3 évi tetteleges szolgálati idő van főlvéve, akkor teljesen magam elé idézhetem, hogy sok más államban hosszabb szolgálati idő, de rövidebb mint nálunk, seholsem létezik, akkor ez engem arról győz meg, hogy a törvény helyesen járt el, midőn a három éves szolgálati időt elfogadta. Ez meggyőződése szerint elegendő is lesz; de a tényekkel szemben lehetetlen föltennem, hogy nagyon hosszúnak lehetne tekinteni és pedig annál inkább, mert meggyőződése szerint azon állítás, mely minden tudományra, minden mesterségre, még a legeszkélyebbre is érvényes, hogy 3 évben többet lehet tanulni mint 2 vagy másfél évben, s így tovább, nem képezhet kivételt épen a haditudományban, melyben a mesterségen, a tudományon kívül még egyebet is meg kell tanulni, a mi egy mesterségnél sem szükséges, i. e. a fegyelem szokását, mely akkor is fentartja a katonát, ha a fizikai erő és a bátorság el tállja őt hagyni, melyben a hadsereg biztonsága és ezzel az állambiztonsága is alapul. (Tetszés.)

Meggyőződése szerint tehát az első pont tökéletesen indokolva van az által, a mit a hadügyminis-ter ur ő excellenciája mondott.

Attérek most a második pontra. Vajjon általában olyanok-e a viszonyok, hogy mi, ha a vitatott hosszabb szolgálati időre vonatkozó állítás való, a hadsereg harezkepessebbé emelésére és egyenlítésére szükséges rendszabályokat elhasználni.

Itt bátor volnék elvileg egy tévelt fölállítani; absolute meg nem engedhetem, hogy valaha egy külügyminis-ter nyilatkozata a hadsereg szervezésének alapjául szolgálhasson. Általános előírást, uraim, hogy a külügyminis-ternek homi bekának kell lenni. (Derűtség) melynek osztóne minden időváltozást előre képes legyen észrevenni. E fölfogást, uraim, én el nem fogadhatom, és nem szeretnem magamra kötelezőképen alkalmazatni, mert nálunk úgy, mint másutt, azt mutatják a példák, hogy a minis-terialis időjások gyakran jelentkeztek, gyakran jóslottak jó idő, pedig azért mégis hirtelen zapor állott be. Más okoknál fogva sem fogadhatnám el, mert úgy hiszem hogy a külügyminis-ter az utolsó személyiség, ki arra vonatkozólag oly nyíltan nyilatkozhatnék, mint a törvényho-

zás akármely más tagja. Miért: mert a fekete felhőket, melyeket jelez, egyszersmind ide is vonzza, (Igen helyes) és az által, hogy az államot figyelmezteti, azt a veszély lehetőségébe is hozza. (Tetszés.)

De ezzel uraim, még legkisebb részét sem akarom visszavonni annak, a mit a bizottságban mondtam, egy szót sem akarok belőle módosítani. A három fejedelem találkozásáról viszatérve, kijelenttem volt a bizottságban, és ez szavaim a nyilvánosságba is hatottak, hogy én mind a találkozás célját, mind annak eredményét olyanannak tekintem, mely az európai békét csak megszállási alkalmassá teszi; ezt teljes meggyőződéssel ismételtem. Kijelenttem volt, hogy a többi merádó államokhoz való viszonyainak jóknak monthatók. Ismétlem ezt is és hozzáteszem, hogy reményem sőt biztos meggyőződésem, mikép a viszonylatok jók is fognak maradni, sőt hogy van kilátás arra, mikép oly jók lesznek, mint bármely más állam viszonylatai a többiekhez, a meddig azon politika, fog követelni, melyet nem a magaménak neveztem sem nem nevezek, hanem mely a monarchia jól felfogott érdekében kötelező erővel folyik, tudniillik a béke politikája. (Tetszés.)

Uraim! Ha én mindezt mondtam és ismétlem, úgy ebből senki sem következtetheti, hogy én évekre jót állhatnék az európai békeért; ezt sem magam nem tehetem, sem senki más.

Nézetem szerint egy külügyminis-ter főfeledata a viszonylatokat azon államokhoz ápolni, melyeknek ugyanazon érdekeik vannak vagy lehetnek. Amde mik a viszonylatok a válságos pillanatban, midőn az államok önvédelmükben nemcsak azt kérdik, vajjon az, ki barátjuk lehetne, rokonszenvez-e velük, hanem a nem rokonszenvezőt is szívesen vájósztják, ha nála az egyszersmind az erő is, a többiekkel pedig csak a rokonszenz található?

Szónok ezzel áttér a harmadik pontra. Jelenléte teljes körülménynek tartja, hogy a delegáció albizottsága mint az más években történt, most meg sem akarta hallgatni az orsz. pénzügyminis-ter előterjesztését, s ha valaki azt, ki tőle pénzt akar, elutasítja azzal, hogy nincs pénze, s még nem akarja hallgatni azt, ki őt erről felvilágosítja, az valószínűleg azt bizonyítja, hogy nagyobb nála a szándék, hogy ne adjon, mint az, hogy meggyőződnék vajjon van-e pénze, vagy nincs. Szólok nem pénzügyember, de néhány számot mégis idézni akar. 1862-ben a hadsereg (a tengerészetet kivul) 12.876,000 frt, 1863-ban 107 millió 1864-ben 106 millió fölvetetett, 1869-ben 69 millióra mentek, s a következő években e fökről történt az emelkedés. A szónokok csak az emelkedést idézték s elfelejtették az előbbi évek számaint idézni. (Dr. Giskra: Az új védtörvény!) Ha azonban figyelembe vesszük, hogy 69 előtt a monarchiának nem volt 800,000 embere, mint most, hogyazóta az élelmi szerek 50 százalékkal emelkedtek, a mai arány igen kedvező. Ma közel vagyunk a normal-budizethez, s ez mindnyajunk meleg ohajtása (Bravó! bravó!)

Szónok tiltakozik a fölfogás ellen, hogy a hadsereg csak teher, csak karosítja a népesség többi osztályait. A hadügyminis-ter kijelenté, hogy a kormány nem fogja budgetet emelni, mire Herbst ur azt mondja, soha sem hisi i kevésbé a minis-ternek, mint midőn azt mondja, hogy nem akar több pénzt kérni Szólok arra figyelmezteti Herbstet, hogy ő is minis-ter volt (Derűtség) s bár említett szavaihoz mit sem akar következtetni, csak arra emlékeztet, hogy neki mint minis-ternek bizonyára nem esett volna jól, ha ilyesmit tesznek fel róla. (Bravó jobbról.) A mi különben azt illeti, hogy ígéretek történtek, melyeket meg nem tartottak, szólok arra emlékeztet, hogy még a házassági ígéretek is két körülmény érvénytelenekké teszi: a félelem és erőszak. Kérde, hogy a delegáció nem hozta-e soha kényszerhelyzetbe a hadügyminis-tert, nem ígértet-e vele ol-asmint, a mit ő később meg nem tarthatott. A hadügyminis-ter akkori nyilatkozatai s a mai ígért között azonban nagy különbség van. M-ga a hadügyminis-ter azt ígérte, hogy azon összegekkel, melyeket a kormány a delegációtól most igényel, a közelebbi években is ki fog jönni, ha a pénzügyviszonyokban rendkívüli változás nem áll be. (Dr. Giskra: 90 millió!)

Igen, s ha javítani való lesz, a kormány izéri, hogy e javítások költségeit is előteremti a nélkül hogy az ordinariumat fölemelné. A hadügyminis-ter erről meg van győződve, és szólok osztja e nézetét.

A mi a két orsz. kormány szolidaritását illeti, az nem fenyegetés, hanem egy kötelesség teljesítése. Ha a hadügyminis-ter csak saját ressortját tartaná szem előtt, mindent követelne az államtól, tekintet nélkül az adóköp-sségre. Ezért kell a követelést azoknak is megrosalni, kik az orsz. törvényhozásoknak fel-töltek. A jelen esetben ez megtörtént, s ebből áll a solidaritás.

A monarchia mindkét államának belügyei is szóba hozattak itt, de szólok ezekre nem reflectál. Ezek nem tartoznak ide. Végül az egyes szónokok megjegyzéseit rectificálja s Herbstnek felel, ki azt állítja, hogy a delegációk nem népszerűek. A delegációk a törvényen alapulnak; nem szükséges, hogy népszerűek legyenek.

Különb, ha ez csakugyan állap, hogy a

delegációk azért, mert ma egyik és nem másik nézetnek hódolnak, népszerűtlenné, s lesznek, s így elmellőzendők; akkor nagyon szomorú sors várna minden alkotmányos intézményre, nagyon hamar lehetlenné térténné. Szólok azzal végzi, hogy a delegáció tagjai fontolják meg pro és contra felhozott okokat, s a szerint szavazzanak, a merre a mérleg dől. (Elénk tetszés jobbfelől.)

Az abrudbányai követválasztás.

Miután Bittó István ő exciáját, ki D. Szerdahelyt követte, az abrudbányai verespataki választó kerület a júliusban történt választás alkalmával is megválasztá, — időközben jött az értesítés, hogy ő Excája ezen követség-t nem fogadja el.

Ennek következtében a központi választmány, nem várva a képviselőház elnökének leiratát, szeptember 17-re új választást tűzött ki. — A választók nagyobb része Pogány Károly belügyminis-ter titkárát jelölte követjéül, míg a verespatakiak közt Zsigmond Vilmosbányamérnöknek, az abrudbányaiak között pedig Hegedűs Sándornak akadt pártja. — Midőn azonban némelyek Bartal György országosan elismert egyéniségét ajánlák követül és javára Pogány Károly is készséggel visszavonta jelöltségét, oly zavar támadt a választók közt, hogy szerencsés expedienst lehetett tartani az okot, mely egy új választás törvényszerű elrendelését kívánta az országgyűlési elnök felhívása folytán, — s így ez október 2-ra tűzött ki.

A szünidő alatt a lapok hol egyik, hol másik jelöltet igyekeztek kiemelni, de a választás előtt való napon kitűnt, hogy Bartal György, kinek részére Pogány K. ismét önzéstelenül felajánlotta visszalépését, nem lesz megválasztható. — Gyűlés tartatott ugyanis a párt magatartása és egy közös jelölt megállapítása végett, minek eredménye a lett, hogy Dioszeghy Lajos h. polgármester, miután Bartal György javára a választókat kapacitátnisemmiképpen sem sikerült, Bartal jelöltségét visszavonta, és az abrudbányai választók a verespatakiakkal szövetkezve Pogány Károlyt kiáltották ki jelöltjéül. — Zsigmond pártja azonban bizván erejében s megfelelően kívánnván tett ígéretné, nem akart egyesülni, mely szakadás folytán, igen természetesen, a Deákparti teljes győzelmet nem vívhatott ki a megosztást érezve és sok abrudbányai román szavazóval egyesült balpárton.

Október 2-án összemérték tehát erejüket a pártok. — Nem a legnagyobb díszre vált a baloldaliak azon szitkozódó nőszereg és dobálózó gyerekcsoporth, mely a jobboldali választókat bántalmazta, kiket ha a vezetők nem tartanak vissza, bizony az okozott rendetlenségben véres verekedés nélkül nem telt volna el a nap. — Így azonban a higgadt magatartás elkerülte minden nagyobb bajt.

Itt is megvolt a baloldali terrorizálás azon hatása, hogy sok abrudbányai polgár vagy éppen nem szavazott, vagy kényszerűen Hegedűsre adta szavazatát.

Midőn a választás bevégeződött, az arány következőleg állott: P. K. nyert 187. Zs. V. 95 és H. S. 161 szavazatot miért is P. K. és H. S. között november 12-re új választás tűzött ki.

Teljes reményünk van, hogy a Zsigmond párt, mely a lefolyt választáson jöllel je iránt, ígérethez képest mindent megtett a személyért, most egyedül a Deákpart érdeket helyezi előtérbe, azon pártot, mely a helyi körülmények feismert nehézhelyzetén könnyíteni, az akadályokat lekelőleg elhárítani s a jöllet emelésére erejéhez és viszonyokhoz mérten mindent megtenni kötelességének tartja, feladatának ismerni.

Szivünkől kívánjuk: legyen egyetértés és kitartás az Abrudbánya-verespataki választó polgárok Deákparti tagjai között.

R. L.—ő.

Az erdélyi gazdák második vándorgyűlése.

Dicső-Szent-Márton, oct. 10.

(V. Közlemény.)

Magasabb helyekre ültetve, háladáatos, bőtermő; a talajban sem sokat válogat, korán érő ropogós és husos levél, a darázsok nagyon szeretik, jó lát nevel, csak mint említém, ha elvéve alatti helyekre ültetetik, szőlője a penészlő és rőhadástól megmenhethet, — ellenben fenn fenséges, zama os és vékony borral fizet, mint ezt Czelnán a Teleky családok pincéjében észlelhetni.

Erdély minden részében el van terjedve s mindenütt nagy mennyiségben különösen Beszterce vidékén, hol a leányka és köverszőlő mustot összekeverik, s a gyengébb egálj daczára is kitűnő bort állítanak elő. Szaporítása a megnevezett helyeken ajánlható, mint asztali szőlő is pompás csemege.

A piros traminai tüzes és zamatos asztali bort ad, mint korán érő faj Erdélyben minden bortermő climájával megelégszik; kizárlag kövér földet igényel. Szavany földben kevés termése miatt a reá fordított költséget nem téríti meg.

A velsch riesling, mely 1865-ben hozott

be nagyobb mennyiségben, csakhamar magára vonta a figyelmet minden szőlők feletti termékenysége által. Korán ér, s minden talajon kiváló bort ad. Erről el lehet mondani, hogy a kinek csak 1 hold szőlője is van, Velsch rieslinggel ültesse be. Leginkább ajánlható a népnek a szaporításra.

A közönséges asztali borok.

A közönséges asztali bort, a járdován és vékonyhaju, vagy boros szőlőfajok adják, melyek Erdély minden részében kivétel nélkül el vannak terjedve, s mindkettőt sokat terem; közép évben is élvezhető borral szolgál.

A járdovánnak hatalmas nagy, zöld karélyos levele és vastag faja van, bőven termő nagy gerezdejei három négy fontosra is kinőnek; kedvező helyen kerek, nagy bogyoigen tömötten nőnek megrozsásodnak, s szép alakjukkal gyönyörködteik a szemet; érett korukban huta mas rozsdaszín lépven be az egész napsütötte gerezdet, miért rozsdás járdovánnak is nevezik. Erős időre inkább korai, hanem ez is alatt helyeken, kivált esős időben megszokott rothadni; azért magasabb helyeken ültetve bőterméséért igen háladáatos szőlőfaj Erdélyben el van terjedve, legnagyobb mennyiségben azonban az erdélyi Hegyalján található Czelnán, Igen, Krakó, Sárd helyiségekben és a híres Rózsamálban, hol legtöbb a kövér és járdován szőlő, itt lehet a hosszukás szemű kövér és a rozsdás járdovánokat mint hazajokban feltalálni. Különb szőlőszortan egész Hunyadmegye és a Marosmente bővelkedik e fajokkal, hol nincs som és leánykaszó, ott e két faj a tulnyomó. Az ugynevezett boros, vagy vékony haju a legelterjedtebb faj; s minde-nütt található, hol csak szőlőt mivelnek, s mivel bogyoja nagyon leves és vékony haju, s egyszersmind minden körülmény közt bőtermő is, elnevezték borosnak. Bogyoja közep nagyságúak, közép-erő faja megéri; közép nagyságú; az egész szász földön el van terjedve s azért a szászok szőlőjének is nevezik, hol bő termése miatt nagy szorgalommal művelik. E két fajt Traminival vegyítve, finom asztali válthatik belőle.

3., A pezsgők.

Hogy a pezsgő a legfinomabb borból készül, azt hiszem fejtegetni felesleges; mennyire igyekeztek a francziák megválogatni azt a szőlőfajt, melynek bora a világot meghódította, s nekik évenként annyi milliót ad, abban kételkedni nem lehet. Csak annyit említhetni tehát fel, hogy az efféle szőlőfaj hazánkban még az 50-es években jött be, de mint a marokházi szőlő mutálja, még a múlt században hozták, s itt annyira hazájára talált, hogy a legfinomabb vékony desert asztali bort adja; neve pinan gris, a németek ruländernek vagy clerneunek hívják, ebből készül Franciaországban a vin pomar.

A második faj a pinan blanch, vagy epinotto avagy fehér burgundi; ez adja a híres chablis bort és a chardunay s motrachais fajták, melyek a híres motrachais borokat szolgáltatják. E két faj egy.

A veres borok.

Van két fekete szőlőfaj, az oporó és pinan noire, vagy fekete burgundi. Ezekről azonban részletesen, csak a jövő tapasztalatok után lehet szólni.

Recapitulálva lennének a fehér bort adó fajok a következők: 1., a som; asztali bort is ad; 2., a Lunel és frontignan; 3., riesling; 4., a leányka kövér vegyület; 5., a tramin; 6., a velsch vagy olasz riesling; 7., a járdován a vékonyhaju, vagy borossal;

A fekete bort adók:

8., a pinan noire és oporó vegyület.

Eddig terjednének a szaporítandó borszőlőfajok, azon csekély megjegyzéssel, hogy az irt szőlőfajok közül mindenik hosszú vagy karikás mivellel jól és bőven terem, minden talajjal megelégszik, s hátrány nélkül jó bort ad. A riesling azonban a forró, meszes és homokos talajban zamaltját nem tartja meg, különben olyan helyen is jó bort ad, de zamattal nélkül.

b., Mely szőlőművelési rendszert lehetne Erdélyben minden körülmény közt leginkább folytatni.

c., Hogyan lehetne a jó, okszerű szőlőművelést mielőbb terjeszteni?

E két kérdést a fennmegnevezett szakférfi nem tárgyalta, mert erre pályadíj van kitűzve.

Csete György.

Kulföldi hírek.

Konstantinápoly, oct. 13. „Bassiret“ című lap írja: Montenegro a török kormánynak tartománya és annak lakossága a portának van alávetve; ennél fogva a fölkelők megbüntetésére végezt nem szükséges, mint az előtt, a követekkel értekezletet folytatni, mely eljárás gyakran csak felbátorítja a bűnösöket. Khalil pasa a brilláns Osmanie-rendet kapta. Essáld pasa hadügyminis-terré, Mustapha pasa tengerészeti minis-terré és Javer pasa a tophane kormányzójává nevezetett ki.

Francziaországból legérdekesebb hír Timascheff orosz követnek Thierssel folytatott beszélgetése. A „Times“ különösen kimerítőleg tárgyalja e kérdést. A nevezett lap megjegyzi, hogy az orosz

követ látogatásai félhivatalosok voltak, s hogy második látogatása alkalmával kijelentette, hogy kénytelennek érzi magát előbbi szerencsés kivételait beosztatni, a déli Franciaországban előfordult jelek miatt, s ha ismét Franciaország akar az európai földrészek tüzhegyévé válni, ennek azon következménye lenne, hogy a: eddig barátságos határok egyesülnek a célból, hogy a tüzhegyet kioltás. „E hír befolyása alatt — írja a „Times“ — a radicalisokban egy rettenetes gyanu ébredt. Attól félnek, hogy Gambetta beszédeinek ropant sikere dacára, bár mennyi departement tiszteleg is meg Gambettát választásával, a három császár még sem fogja megvárni, hogy ő a francia köztársaság feje lehessen. Ez egészen új és komoly aggodalom, mely valószínűleg egészen más fordulatot fog adni a francia politikának.

Darmstadt, oct. 14. Goffmann miniszterelnök a képviselő-kamarájának mai ülésében egy nyilatkozatot olvasott fel, melyben a nagyherceg határozottan helybenhagyja azon alapelveket, melyek alapján a kormány az ország kormányzatát vinni akarja. A birodalomhoz való állás tekintetében a kormány az ország többségének egyetértésével, és a nagyhercegi ház, valamint az ország érdekében — Németország nagy nemzeti feladata iránti teljes odaadással teendő meg a maga kötelességeit a birodalom irányában.

A kormány ugyanezen szellemben fog közreműködni a közös német feladat megoldásában. A mi a belügyeket illeti, a kormány intézkedéseket teend, melyek megengedik a népek, hogy az ediginél nagyobb befolyást gyakoroljon a kormányzatban. A kath. egyházra vonatkozólag mindenekelőtt az állam és egyház közötti viszonyok jogi ténylet fogja ismét tisztázni és biztosítani. A kamara elnöke erre azt válaszolá, hogy a kamara mindent megteendő az említett intézkedések keresztülvitelére.

A Bazain pörében folytatott vizsgálát felől jelenti a „Patrie“: „Biztosítanak bennünket, hogy a védelem részéről Németországból minden a Metz körüli táborozást illető hivatalos közlemény megszerzését, hogy azokból a különféle német seregek állása 1870 október végéig a feladás idejéig megállapíthatassék. E tény általánosságban jelzi azon rendezést, melyet a tábornagy védelmében követni szándékozik. A mint mondják, kétfős vád terheli a tábornagyot. Egy részről vádolják, hogy egy csatától feladott, a nélkül, hogy védelmére minden lehetőséget megtegyen volna, és más részről, hogy nyílt téren capitulált a nélkül, hogy harcolt volna, miként hadsereg parancsnokának elő van írva, s a nélkül, hogy általa kivívott eredményt előnyére fordíthatta volna. A szept. folyamában Bismarckal Versajlesben megkezdett és folytatott alkudozásokat illetőleg a vizsgálat még nincs befejezve.

Madridban a cortesgyűlés 11-ki ülésében a kormány közlést tett egy Ferrolban, éjelen a federalis köztársaság! kiáltások közt történt felkelésről. 1500, az arsenalbeli munkásokhoz s a tengerészeti örhözkhöz tartozó egyén részes a mozgalomban, a lakosság csakely részével. A mozgalom főnökei: az előbbi carlista Bojas és az előbb tengerészeti szolgálatban állott Montejó. A vár és a „Majaredo“ hadi hajó hívek maradtak. A galicziai főkapitány elegendő haderővel Ferrol ellen indult. A kormány biztos a mozgalom elnyomása felől. Az oltalmazandja a polgárokat és a szabadságot, de a közrend minden megháborítóját erősen megbünteti. A ferrolli mozgalom az alfonszistákhoz tulajdonítatik, azon alapon, mivel ezen párt lapjai legújabbban a federalis köztársaság felállításáról beszéltek.

A congressusban Romero Ortiz a kormányt azzal vádolja, hogy az dynastia-ellenes. Az államminiszter azt válaszolja, hogy egyedül a radikál politika szilárdíthatja meg Spanyolországban a monarchiát és dynastiát. A miniszter beszéde nagy tettséggel fogadtatott.

A „Gazetta“ jelenti: A ferrolli republikánus lázadásban résztvevő fölkelők száma 1000-re tehető. Ferrolba egy panczélos frogatt és számos csapatok küldettek. A felkelők az arsenalban vannak körülvárva és a Szent-Philipp erőd meg fogja gátolni hajóik kiindulását. A támadásra minden elő van készítve. A felkelők demoralisálva vannak; sokan leteszik a fegyvert.

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgönye.

Feladatott Pest okt. 16-án 10 óra 30 p.
Érk. Kolozsvárra okt. 16-án 12 ó. 40 p. d. e.

Egyetemi tanáreká czimereztettek:
Statistika Vályi Gábor, állattan és boncztan
Entz Géza, növénytan Kanitz Ágost, mennyiségtan Brassai.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, oct. 16.

— Ő Felsége a király okt. 14-én délebben adott először kihallgatást, s ez alkalommal mintegy harmincz kérelmezőnek folyamodványát vette át kegyelmesen.

— Királyné ő Felségének megérkezése f. hó 17-én délutánra várható.

— Ő Felsége a király okt. 14-én este Gödöllőre rándult szalonkavaszatra. A meghívott vendégek közt voltak Andrássy és Lónyay grófok.

— A pesti téli idényre nézve az a kedvező hír szállong, hogy az udvar alkalmasint egész márcziusig Budán marad. Sőt gr. Andrássy Gyula külügyér is ott szándékozik tölteni a tél nagy részét.

— Kis Ernő magyar tábornok temetése. Kis Ernő hullája, mely eddig Katalinfalván, ittebei Kis Miklós ur családi sírboltjában volt elhelyezve, az elhunyt kívánata folytán: miszerint hideg telemei egykoron az elleméri családi sírboltba helyeztessenek el örök nyugalomra f. hó 7-én szállították Elemérre. A temetés fényes és megható volt. A gyászszertartás 10 órakor vette kezdetét az elleméri templomban, Halász Fr. elleméri plébános a megboldogult régi barátja végezte a kleki és katalinfalvi plébánosok segédlete mellett. A fényes ravatalt az elleméri lövész-egylet tagjai teljes díszben állták körül; a templom fulladásig megtelt a megboldogult rokonai, tisztelői és volt jobbágyaival. Ott volt Aschermann honvédeztredes Szegedről, és Parosetich Zsigmond volt honvédtusztár-vezredes, a megboldogult gyermekkori barátja. A beszterlés után megindult a gyászmenet a megboldogult kastélya elé, hol újra beszterlettetvén, a sírbolthoz vitetett, és ott a lövészek díszlövészei között örök nyugalomra helyeztetett. Nyugodjanak békével porai!

— Az osztrák delegáció bizalmi bizottmánya, mely a magyar delegáció egy hasonló bizottmányával közös tanácskozmányokat fog folytatni, hogy a két delegáció határozatai között a szükséges összhangzás létesíthessék, következő delegátusokból fog állani: dr. Herbst, dr. Demel, dr. Giskra, dr. Rechbauer, báró Pratobevera, dr. Brestl és dr. Weber.

— Pavlovics szerkesztőt felsőbb rendeltére Pancsováról Pestre vitték. Ennek közelebbi magyarázata Pauler miniszter feleletében lehetős.

— A horvátügyben kiküldött regnicoláris bizottság ott tartá első ülését.

— Katholikus iskolágy. Simor hgprimás ő méltósága legújabbban meglátogatta Nagyszombatot, a Máriánium-épületet átengedte díjtalan használatra. Pálffy János gróf pozsony megyei főispán Nagyszombat városának 2000 frtot adományozott iskolai célokra

— Vasuti szaktanfolyam. A pesti kereskedelmi akademián tervezett vasuti szaktanfolyam, melynek létrejötté az utolsó időben kérdés alá volt helyezve, most mégis csak meg fog nyitlatni, és pedig, minthogy a helyiségek berendezése, a tanárok kinevezése stb. még némi időt fog igénybe venni, valószínűleg novemb. elején. Az igazgatóság már a legközelebbi napokban közzé fogja tenni a programot, a félévelti föltételeket és egyéb részleteket. Ajánljuk e fontos szakiskolát mindazok figyelmébe, kik a vasutügyi pályára készülnek.

— Kolozsmegye főispánja gr. Eszterházy Kálmán mint a bécsi világkiállításra házi és ipar cikkek egybegyűjtésével megbízott megyei központi bizottság elnöke köriratot menesztett az egyes járásokban e célra kiküldött bizottságok tagjaihoz, melyben figyelmezteti azokat, hogy az összegyűjtendő tárgyaknak f. é. november hó 15-g Pesten kell lenniök. A cél igen nemes hazánkban s Erdélynek ugy Kolozsmegyének becsülete szerzeni csak buzgó munkálkodás által érhető az el, ha t. i. nőink, házi asszonyaink, gazdasszonyaink közreműködnek — itt a határidő tevékenységre kell ébredni!

— A közoktatásügyi miniszterium nagy jelentésében a magyarországi és erdélyi emlékek jegyzete is benn lesz, összesen 855 emlékről.

— Furesa látványt nyújtott tegnap a kül-monostor utcájában egy ökrorszekér, mely elé a jármat nyakába akasztva, egy férfi volt befogva. A szekér tulajdonosa a két igavonó emberi és ököri állatra egyenlő mértékben osztogató ostaró áldásait. A közönség meglepetve nézett az ázsiai önértéttel bíró férfira, ki oly türelemmel huzta a jármot.

— A Petőfi háza a „Föv. lapok“ szerkesztőségénél eddig 320 frt gyűlt. — Ez ép harmadrésze annak az összegnek — így innak a nev. lapok — melyért a kis-körösi házat meg lehetne vásárolni az ország részére. Nev. lapok remélik hogy a még hátra lévő két-harmad is majd egybegyűl, bár utóbbi időben — alkalmasint a születés helyi viták miatt a kegyeletes adakozások folyama megoszlott. Ma már azonban minden kétség fölött áll, hogy Petőfi, csakugyan Kis-Körösről született így tehát nem foroghat fönn semmi skrupulus.

— A debreczeni gazdasszonyi kiállítás iránt írják a „Föv. Lapok“ maguk a debreczeni hölgyek sokkal kevesebb részvétet tanusítottak, mint az erdélyi, különösen a székely nők, kik — főranguk ép ugy, mint más osztálybeliek — folytonos munkásság, ugyesen készített kézművek s jeles gazdasszonykodás által szoktak kitűnni. Ők tették a kiállítást is főleg érdekessé. Küldtek bele a háztartás apróleteikait kezdve a festéssel termékeig sok mindent, kivált igen finom kézi munkákat. Látszott, hogy ők sokoldaluan fog-

lalkoznak s a gyümölcsök befőzésén túl valami egyebet is csinálnak.

— Egy angol nyelvtenár érkezett városunkba, ki hosszason mint rendes tanár tartott előadásokat az oxfordi egyetemen s erről kitűnő bizonyítványokkal bír, az angol nyelvben óhajtaná lezárkakat adni. Ajánlkozó ur hazánkba, ki a magyar szabadságharcban esonkult meg; azóta bejárta a művelt világot s nyelvismeretei mellett — egyaránt bírja az angol, francia és német nyelveket s tudományosan képzett művelt férfit, ki előkelő családnál a házi nevelő szerepét is elvállalná. Szállása „Nemzeti szálloda“ 11 szám. Bővebb értesítést ad a szerkesztőség.

— Szilgigeti Edét nemzeti színirodalom megalapítóját, s benne magyar íróink sorát nagy kitüntetés érte s hogy ily kitüntetés magyar írói érhetett — a miről egykor álmodni sem mertek volna — csak is változott közös ügyes állapotainknak köszönhetni. Tehát ő Felsége Sz. E.-nek, a pesti nemzeti színház tagjának a hazai színi irodalom körül szerzett érdemei előméréséül a Ferencz Józsefrend lovag-keresztjét adományozá.

— A kir. biztosság örököszei az ujon kinevezett egyetemi tanárokkik már mind városunkba érkeztek, tegnap a kir. biztossági épületben a volt tanácskozási teremben az ott hagyott fejedelmi képek arnyékába gyűltek össze. Az eskütelő elhalasztatott.

— Az új egyetemhez ujon kinevezett egyetemi tanárok s ez erők, kik hivatala vannak nemcsak városunkban, de országresztünkben a tudományt terjesztetni, — képzik most városunkban a kíváncsiság tárgyát, merre járnak kellnek kosikón vagy gyalog, hogy városunkkal egy kissé megismerkedjenek. Az új tanárok tegnap este tarták ismerkedési estélyüket az „Európa“ szállodában.

— A tüzoltók gyakorlata ma délután a külmagyar utcájában megtartott; melyről bővebben lapunk jövő számában fogunk szólni.

— A pesti nemzeti Színház udvarára csütörtök éjjel égő röpentyűt dobott valaki. A tetesnek nyomára jöttek.

— A bécsi világkiállítás Thiers félmillió frankon vett tért a francia ipari és műtárgyak elhelyezésére; világírú Gobelin szőnyegek is nagyszámúak lesznek kiállítva.

— Salamon Ferencztől a nevelésről s oktatásról nagyobb munka fog megjelenni.

— Az északi sarktenger egyik öblét Hunfalvi Pál földrajzi tudósunk nevével nevezték el.

— Angol amerikai klub alakult Pesten melynek már vagy száz tagja van. Elnökei a pesti angol és északamerikai főkonsulok. Egészen angol berendezés, konyha és pincze lesz. Szakácsot is Londonból hoztak.

— Milyen erős az idei must? Hídcutczában tegnap este több hordó mustot szállítottak le egy szekérről; egyik hordóból a must szesze ki-verte a dugót s a must szökő-kut módjára egy ölnél magasabbra lövelt a levegőbe. — Egy hordár ugy segített e bajon, hogy a hordóra feküdt, míg ismét bedugaszoltak. — A bámulók közt a lábtü művész inasok se hiányoztak, kik a földön töcsát képező mustba ütögetve ujjukat az utca kövezetről nyaláncokdaltak.

— Rózsági Antal hivatalából elbocsátott kir. hivatalnok november kezdetétől „Magyar hivatalnokok lapja“ című heti közlőnyt fog megindítani magyar és német nyelven.

— Miként mulatják magokat a miniszterek. Egy londoni lap rövid elmés vonásokban írja le, hogy miképen használják az angol miniszterek és parlamenti tagok közül többen az őszi szünidőket. Gladstone a fáradhatlan, egy héten háromszor enged meg magának egy-egy félórát nyugalmat; Góschén a tengerész miniszter, a matröz dalok szorgalmas tanulmányozása által igyekszik magát szakmájába beleélni; míg Cardwell a hadügyminiszter hasonló dicséretes szándékból a liba marschot tanulja be; Löwe a pénzügyér egész nyakig bele szötte magát azon sok nehézségekkel járó kiszámításba, hogy mennyit lehetne az állam számára megtakarítani az által, ha valamennyi állami irodában az eddig használatban volt itató papírt rézpörrel helyettesítenék, Bruce a belügyér egy codexen dolgozik, mely minden előfordulható bünesetek számára enyhítő körülményeket fog tartalmazni és Gilpin a quaker, ki tudvalevőleg a halál bünetét elutólsáre melletti agít, jelenben egy munkán dolgozik, melyben bé lesz bizonyítva, hogy még a képek felakasztása is elvetendő; Sir Lawson W. ki a mértékleteségnek apostola, egy körutban a komló betakarításának igyekszik ellene működni, mely eljárása által a serfözöket gondolja eszteréltethetni. Whalley, a katolikusfűlő, egy munkán dolgozik mely a pápával foglalkozik s Disraelinek van elég dolga, miután eszméjét a „mindent magában foglaló“ egyházzól, melynek kebelében keresztények, zsidók buddhuk és muszlimnak kényelmesen meglehetnek egymás mellett, most készüli gyakorlati érvényre juttatni.

— A francia hadisarczról már annyit írtak a lapok annak idejében, annak szörnyű

nagy voltát igyekeztek mindenféle számítások által kimutatni. Közelebből az „Arunaire de l'Economie politique et de la statistique pour les années 1871 — 1872“ hoz egy egybeállítást mindazon veszteségekről, miket Franciaország a háboru folytán szenvedett. A pénzbeli veszteségeket e könyvben legalább 10 milliárdra teszik, ugyanis három milliárdot tesznek ki a tulajdonképi háboru költségei, (miket a francziák a háboru folytatására maguk költöttek) két milliárdra tehetők azon veszteségek, miket a háboru által snjtott departemente-ok megsarczolás és pusztítások által szenvedtek; 5 milliárd a hadisarcz. Ezen 10 milliárdhoz, melyet a háboru elnyelt, kell számítani az emberekbeni veszteséget; elesett vagy seibeiben meghalt 89,000 tiszt és katona s majdnem ugyanannyi halt meg Németországban és Franciaországban a nélkülözések, a hideg folytán vagy pedig betegségek következtében. Ha ezen emberekben szenvedett veszteséget pénzértékben akarunk kiegyeztetni, tekintetbe kellene mindeniknél külön-külön venni, hogy mennyibe került neveltetése és taníttatása, sőt azt is kellelnek számítani, hogy mennyit produkált volna munka által. Ha egy fejet 10.000 frankra teszünk, akkor a veszteség 1 milliárdra és 500 millióra egész 2 milliárdra tehetők. Ehez jó még a tartományokbani veszteség. A háboru által Franciaországtól 1,689 község, 1,447,446 hektar föld és 1,597,228 lakó ragadtatott el; míg a nevezett országnak azelőtt 37,548 községe, 54,305,141 hektar földje és 38,067,064 lakója volt, addig ma már csak 35,000 859 községgel, 52,857,675 hektar földdel és 36 millió 469,836 lakóval bír. — A közvetett károkat is ki lehetne számítani, miket a háboru az országnak okozott; e tekintetbe új számításba veendők az új adónemek, a vámos stb. adóztatások.

— A női munka kereset előmozdítása a mi társadalmi viszonyaink közt is fontos érdek, minél fogva nem volna szabad az elő akadályokat gördíteni. Pedig gyakran gördítenek. Ime egy példa, mely Pesten történt. Egy szorgalmas nő, hogy magát fentarthassa, megtanulta a gyorsírászatot s jelentkezett a vizsga letételére. Ekkor nyomban, midőn már czélja küszöbén vélte magát azt mondták neki: a vizsgáló biztosság, mely gyorsírászat tanárokat képesít, csak oly egyéneket boosáthat vizsgálatra, kik népiszkolai tanítók vagy gymnasiomot, reáltanodát végeztek, a miniszter azonban — fölmentket valakit az előföltételektől. E szomorú tucosítás után a nő folyamodott a közoktatásminiszterhez, ki szívesen fogadta ugyan, de egyszersmind megjegyzé, hogy a dolog nem annyira töle, mint a biztosságtól függ. Meglehet tehát, hogy a szegény nő hiába tanult, mint egykor az a derek hölgy is (Illésy Györgyné), ki nálunk első sajátítá el a nők közül a gyorsírás. Pedig bizony nem azt kellene nézni, hogy ki, hol s mit tanult, hanem hogy valóban tud-e jól gyorsítani.

— A „Courrier de France“ jelenti: „Kedden este egy nemrég Bécsből Parisba érkezett idegen diplomata elfogatott a legdelicatabb természetű vád alapján. R. gróf egy igen gazdag és előkelő német család tagja és a nagyon megérdemelt baleset, mely vele történt, nagy feltűnést fog okozni a társaságban. A részletek oly kényes természetűek, hogy közlésükre nem találunk kellő kifejezéseket.“

— Maros-Vásárhely f. é. october
10-én volt 1 a. aust. mérő tisztabuzza 6 frt 20 kr. — 5 frt 70; rozs 4 frt 34 kr. — 4 frt 15; egyebuzza 4 frt 86 kr. — 4 frt. 30 kr; zab 1 frt 88 kr. — 1 frt 45 kr; 1 mázsa széna kötve 2 frt; kötetlen 1 frt 75 kr. alom szalma 1 frt 30 kr. zsup szalma 1 frt 40 kr; 1 kurta öl kemény fa 14 frt 40 kr. 1 fű gyertya 40 kr. marhahús 18 kr. 1 font konyha liszt 12 kr. — rizs 24 kr. — ; kupa gyöngykása 28 kr. borsó 22 kr. lenese 20 kr, köles 26 kr, pászuly 18 kr. — 1 mérő pityoka 1 frt 40 kr. — disznósír 55 kr. — szinzsír 85 kr, vörös hagyma 8 kr, fokhagyma 10 kr.

Nemzeti színház.

Kedden, okt. 18-án „Evangelium és családi élet“ Souvestre és Burgeois 5 felvonásos drámája. Egyike az eléggé ismert modern franczia színműveknek. Kovács Gyula (Müller lelkész) szépen alakított, s kivált a templom előtti jelenetben, méltán kiérdemelte a közönség tapsait. Linát Fodorné játszta meglehetősen gyengén. Szentgyörgyi (Stankár), Szilágyi (Wrangel), Mátrai (Jörg) megállták helyüket. Krasznai (Zenchthold gróf) levonva itt-amott feltűnő szerep nemtudását, nem rontott. Közönség közép számmal.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről.
Oktober 15-ről. 5% metaliques 65.30
5% nemzeti kölcsön 70.40. 1860-ki államkölcsön 102.— Bankrészevények 903. Hitelrészevények 332.30. London 108.50. Ezüst 107.25 Cs. kir. arany 522.— 20 frankos arany 869.—
Földtethermentesítési kötvények: Magyar 79.25. Temesi 78.50. Erdélyi 77.25. Horv. Szlavon —.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Egészen új berendezés

B O G D Á N I S T V Á N

divat-üzletében Kolozsvárrt.

Hódolva a régtől óhajtott kíváncsiságnak, tisztelettel tudatom, hogy folyó évi **octobertől** rőffel való árulást kezdettem meg.

E rendszerrel nagy előnyt igyekeztem nyújtani t. cz. vásárlóimnak, miről a bevásárlásnál meggyőződhetni: bárkinek is módjában áll, ámitás nélkül kimondhatom, hogy csekély költséggel ugyanazon összegért, egy kurta-sing helyett,

egy bécsi rőf adatik.

A minden időszakra, úgy a jelen őszi időnyre is már megérkeztek a legújabb és nagy választéku

női- és férfi-divatkelmék,

valamint fiztetemhez tartozó minden kellekek, nagy mennyiségben és a legjutányosabb árakban szolgáltatnak ki.

Valamint eddig, úgy ezutánra is szíves pártolásukban megtartani fölkérvén, részemről a bizalmat ezután is főtőrekvésem leendő kiérdemelni.

B O G D Á N I S T V Á N, kereskedő.

(Nagyipiac, Wesselényi-ház, 166 sz.)

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek, a rendeléstől eltérő kelmék visszavételnek.

THEA és RUM

MANDL A. U.

porosz királyi udvari szállítónál

BRÜNN-ben.

Osáldi thea fontja 2 ft, 2 ft 50 kr, egész 3 ft.

Karaván thea „ 4 ft, 5 ft, 6 ft, egész 8 ft.

Cuba-rum, igen finom, kupája palaczkkal együtt 1 ft.

Jamaica-rum palaczkkal 80 kr, egész 2 ft 20 kr.

Franzia liqueurek, u. m. Anisette, Curaçao Crème de Rose,

Vanille Kömény, sat., sat. palaczk számra 1 ft 20 kr.

Hollandi liqueurek palaczk számra 2—3 ft.

Muska Allash porcellán kancsókbau 70 krtól 2 ft 40 krig.

Szállítás vidékre utánvét mellett.

Árjegyzékek, kívánatra, ingyen küldetnek meg.

Megjelent és Demjén László

könyvkereskedésében Kolozsvárrt és általa minden könyvárusnál kapható:

Kolozsvár története.

Első kötet.

Oklevéltárral. (I) Ős és köz-pkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)

Egy külön kötet világszítő rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

73—*

Ára 10 frt.

(327)

E mindez tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicséretre és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmú és szakidős iroda minél több kedvet öntsen e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklődni fogja lapozgatni és benne bűvarkodni, s a folytatását minden áron megszerezni magának.

Demjén László.

Bérmentes megkeresésre (5 kr. vitelbér) **Orlicé R.** meniségatlan tanár Berlin, Wilhelmstrasse 5., megküldi legújabb nyeremény lajstromát (nem előleges fizetésért, mint annyi család utazónói, a kik névtelenül több hírlapot ellene zudítanak s őt rágalmazták), a szükséges felvilágosításokkal, valóban tudományilag elismert, s mint nálunk is tudva van, **általában szerencsés Lottojáték-utasításairól.**

* Ily megkeresést ajánlhatunk olvasóinknak. Szerk.

(560) 2—2

A kolozsvári

hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 frttól kezdve pénztárjegyekért, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az angol-magyar banknál. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank kölcsönöket ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telekkönyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy az „első magyar” általános biztosító társaságfőnökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű tűz-, jég- és életbiztosítást.

az igazgatóság.

Orvosság nélkül.

(531)

MELL- és TÜDŐ-

belegek természetes úton, még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatatlannak nyilvánított esetekben is gyökeresen kigyógyulnak

orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben felel levélben

J. H. Fickert, Dir. Berlin, Wall-Strasse No. 23.

A levélhez 5 ft o. é. melléklendő

Orvosság nélkül.

Fogfájást bármily heves természetű, azonnal tartósan megszüntet a híres, és a főgyógyászati bizottság által elfogadott **L I T O N**, ha más szer nem használ. 36 és 60 kros üvegekben kapható Kolozsvárrt Wolff J. gyógyszerárban (554) 3—8

Sz. 1035 — 1872.

(581) 1—3

Árlejtési hirdetmény.

A szamosújvári m. k. országos fegyintézet kórház épületének teljes átalakításához, továbbá az ürüléki csatorna és emésztő gödör újbóli felépítéséhez szükségeltető építési munkálatok biztosítása tekintetéből f. é. augusztus 13-án megtartott nyilvános árlejtés eredménye a fennsőbb jóváhagyást nem nyervén meg, a kérdéses munkálatok biztosítása tekintetéből a nmlgum m. k. igazságügy ministeriumnak f. h. 5-n 27200 sz. a. kelt rendelete következtében f. é. november hó 16-kán d. e. 10 órára egy az intézet hivatalos helyiségebeik megtartandó újabb nyilvános árlejtés iratik ki, melyre mindazon vállalkozni kívánók, kik érvényes szerződés kötésre jogosítvák, vagy ezen árlejtéstől más okból ki nem zárattak, azon észrevétellel hivatnak meg, miszerint a kérdésben forgó építési munkálatok felkiáltási ára 16,499 frtban állapított meg, s a vállalkozni kívánók

készpénzben vagy megfelelő belföldi állam papirokban ezen összeg 5% -ot lesznek kötelesek bnatpénzült letenni, mely a vállalkozó által 10%-ra lesz kiegészítendő.

A kitűzött határidőig 10% bnatpénzel megterhelt irásajánlatok is elfogadhatnak, melyek csak a nyilvános árlejtés bezárása után fognak felbontatni.

A műtani iratok s a szorosabb építési feltételek az intézet hivatalos helyiségeiben az árlejtés előtt is megtekinthetők.

Szamosújvárrt, 1872 october 14-én. A m. k. országos. fegyintézet igazgatósága.

Boér János,
igazgató.